

**Uluslararası International
Balkan Balkan
Kongresi Congress
28-29 Nisan April 2011**

Bildiriler Kitabı Proceedings

21'inci Yüzyılda Security Approaches of
Uluslararası Örgütlerin International Organizations
Güvenlik Yaklaşımları ve in the 21st Century and
Balkanlar'ın Güvenliği Security of the Balkans

ISBN : 978 - 975 - 8047 - 97 - 0

**Editör Editor
Prof. Dr. Hasret Çomak
Yrd. Doç. (Assist. Prof.) Dr. Caner Sancaktar**

**Ekim October 2011
Kocaeli**

Uluslararası Balkan Kongresi: 21'inci Yüzyılda Uluslararası Örgütlerin Güvenlik Yaklaşımları ve Balkanlar'ın Güvenliği
(International Balkan Congress: Security Approaches of International Organizations in the 21st Century and Security of the Balkans)

Editör: Hasret Çomak ve Caner Sancaktar
(Edited by Hasret Çomak and Caner Sancaktar)

Kocaeli Üniversitesi Yayınları; 413
(Published by Kocaeli University Publication; 413)

Baskı: Kocaeli Üniversitesi Matbaası
(Printed by Kocaeli University Press)

1. Baskı: Ekim 2011, Kocaeli
(1st Edition: October 2011, Kocaeli)

ISBN: 978-975-8047-97-0

Dönüşüm Sonrası Balkan Ülkelerinde Gelişen Uluslararası Halkla İlişkiler (Slovenya ve Sırbistan Örnekleri).....	336
Elgiz Yılmaz, Zeynep Güney	
1989 Zorunlu Göçü ve Göçmenlerin Sosyal Entegrasyonu: Tekirdağ'daki Bulgaristan Göçmenleri Üzerine Bir Çalışma.....	354
N. Aslı Şirin	
Balkanlar'da Aşırı Milliyetçilik: Bölgesel İşbirliğine Engel.....	372
Caner Sancaktar	
Emerging Strategic Importance of H ₂ S of Black Sea Among the Black Sea Neighbours Balkan Countries and Turkey.....	391
Ayşe Nilgün Akın, Pelin Bolat, M. Oktay Alıncak	
Energy Supply Security in the Balkans.....	400
Sasa Peric	
Balkanlarda Enerji Arz Güvenliği, Enerji Çeşitliliği ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları.....	403
Koray Ülgen, Sibel Akova	
Accommodating Energy Security in the Balkans.....	418
Didem Ekinci	
Balkanlar'da Enerji Diplomasisi.....	430
Neslişah Yaşar	
Balkanlarda Enerji Arz Güvenliği ve Enerji Stratejilerinin Belirlenmesinde Rol Oynayacak Talep Tahmini.....	440
Gönül Küçüküyörü, Gülşah Sezen, Gülizar Seda Çorak	
European Union and Kosovo Issue: From a Peripheral Role to Central Stage?.....	454
Birgül Demirtaş Coşkun	
Avrupa Birliği'nin Gemi ve Liman Güvenliği Düzenlemeleri.....	474
Hacı Kara	
The EU Migration and Visa Policy Towards the Western Balkans.....	487
Melike Akkaraca Köse	
Avrupa Birliği'nin Balkan Politikası Çerçevesinde Balkanlarda Güvenliğin Sağlanması.....	500
Mehlika Özlem Ultan	
Dayton Sonrası Bosna-Hersek'te Güvenliğin Sağlanmasında AB'nin Rolü.....	520
Adnan Seyaz	

1. Giriş

Bosna-Hersek nüfusunun yarısından çoğu topraklarını, doğduğu yerleri terk ederken, önemli bir bölümü toplu katliamlarda hayatlarını kaybederken Avrupa Birliği, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana Avrupa'nın en kanlı savaşı olarak kabul edilen bu savaşı Avrupa meselesi olarak görüyor ve barış planı görüşmelerine öncülük ediyordu. Ancak; Uluslararası Hukuk literatürüne 'etnik temizlik'¹ kavramının girmesine neden olan bu savaşı durdurmak Birleşmiş Milletler ve AB temsilcilerinin girişimleri ile değil, Soğuk Savaş sonrası oluşan Yeni Dünya Düzeni'nin tek süper gücü olarak nitelenen ABD'nin girişimi ve Bosna-Hersek, Sırbistan, Hırvatistan ile Rusya, AB, Fransa, İngiltere ve Almanya'nın katılımları ile gerçekleşecekti.

Maastricht Anlaşması ile ekonomik ve parasal birliği sağlama ve Avrupa Birliği olma yolunda adım atmış olan Avrupa Topluluğu kendi bahçesi olarak nitelenebilecek bir alandaki etnik kıyımı önleyememiş ve gerçekleştikten sonra da barış planlarını başarıya ulaştıramamıştı. Avrupa kıtasının İkinci Dünya Savaşı'ndan beri en kanlı savaşı olan ve AB için adeta bir test niteliğinde olan bu savaş Yeni Dünya Düzeni çerçevesinde AB'nin beklentilerini boşa çıkarmıştır.

Bu bağlamda Avrupa Birliği'nin, Dayton Anlaşması'nın hükümlerinin uygulanması konusunda öncülük eden uluslararası aktör olarak ortaya çıktığı 2004 yılı, aynı zamanda AB'nin savaş zamanı barış planlarından sonra Bosna-Hersek'e geri dönüşü olarak nitelenebilir. Unutulmamalıdır ki, Dayton Anlaşması kanlı bir savaşın sonrasında savaştan tarafları bir araya getirerek çok etnikli bir toplum yaratmış; ancak bu toplum yaklaşık dört milyon kişiden oluşsa da 14 farklı parlamento ve 200 civarında bakanlık ile işletilmesi zor bir hal almıştır. Tam da bu nedenle uluslararası toplumun müdahalesi krizlerin aşılmasında kaçınılmaz bir etken olmuştur. Dayton Anlaşması ile Bosna-Hersek'te oluşturulan yeni çok etnikli sistemin yerleşmesi amacıyla ülkede BM, AB, Avrupa Konseyi, AGİT, UNHCR, IMF, Dünya Bankası gibi uluslararası aktörler faaliyet göstermiştir.

Yugoslavya'da Sovyetlerin çöküşü sonrası başlayan krize Avrupa Birliği'nin dâhil olması 25 Eylül 1991 yılında BM Güvenlik Konseyi'nin 713 sayılı kararı almasıyla gerçekleşmiş ve zamanın Avrupa Topluluğu tüm eski Yugoslavya'da her türlü silah, teçhizat sevkiyatının durdurulması için BM ile işbirliği yapmıştır.² İnsani yardım amaçlı güvenli bölgelerin korunması amacıyla da UNPROFOR adlı BM Barış Gücü bölgeye konuşlandırılmıştır. ABD girişimi ile Aralık 1995'te imzalanan Dayton anlaşması ile Bosna-Hersek'in varlığı bugünkü sınırları ile bağımsız ve egemen bir devlet olarak garanti altına alınmış ve ülke bütünüünün % 51'ini kapsayan

* Ar. Gör.; Kırklareli Üniversitesi.

¹ Marie Janine Calic, "Ethnic Cleansing and War Crimes," : *Confronting the Yugoslav Controversies*, Der. : Charles W. Ingrao - Thomas A. Emmert, West Lafayette, Purdue University Press, 2009, s. 123

² Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, 713 Sayılı Karar, 1991 <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/596/49/IMG/NR059649.pdf?OpenElement> erişim tarihi (10 Nisan 2011)

Boşnak-Hırvat Federasyonu ile % 49'unu kapsayan Sırp Cumhuriyeti'nin Bosna-Hersek'i oluşturan iki özerk yapı olduğu kabul edilmiştir.³ Anlaşmanın uygulanma görevinin NATO'ya verilmesi üzerine IFOR (Implementation Force) uygulama gücü göreve başlamış ve bir yıl sonra İstikrar Gücü SFOR görevi devralmıştır. Son olarak, 2 Aralık 2004'te eski Yugoslavya'daki krizin ilk dönemlerinde barış çabaları ile kendini gösteren AB'nin geri dönüşü olarak nitelenebilecek olan EUFOR güçleri görevi devralmıştır.

2. Avrupa Güvenlik Stratejisi

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Avrupa Güvenlik Girişiminin çökmesi sonrasında NATO, Avrupa güvenliğinden sorumlu tek örgüt haline gelmiştir. İki kutuplu dünya düzeninde NATO'ya bağımlılığından vazgeçemeyen AB'nin Soğuk Savaş sonrasında kaybolan Sovyet tehdidi, yakın coğrafyasındaki kısımlar ve Avrupa Birliği'nin giderek ekonomik bir birlikten siyasi birliğe doğru değişimi, güvenlik konusunda daha bağımsız, Avrupa güvenliğine tehditleri dışarıda önlemeyi sağlayacak yeni bir stratejiyi gerekli kılmıştır.

2003 yılında Avrupa Konseyi tarafından ilk defa kabul edilen Avrupa Güvenlik Stratejisi belgesi hem Avrupa Birliği'nin 'Daha İyi bir Dünyada Güvenli bir Avrupa Birliği' için belirlediği güvenlik stratejisini tespit etmesi hem de burada belirtilen tehditlere karşı atılacak adımların belirlenmesi açısından önemlidir. Belgenin kabulünün AB'nin Bosna-Hersek'te polis gücünü EUPM (Avrupa Birliği Polis Misyonu) devralması ile aynı yıla, EUFOR'un da SFOR'dan görevi devraldığı 2004 yılının hemen öncesine gelmesi konumuz açısından ayrı bir önem kazanmaktadır.

Daha ilk paragrafında Avrupa'nın daha önce hiç bu kadar güven, refah ve özgürlük içerisinde olmadığı vurgulandığı belgede bu gelişmede en temel faktör olarak da Avrupa Birliği olarak gösterilmektedir. Ancak hala Avrupa Kıtasının tehditlere maruz kaldığı ve bunun en yeni göstergesinin de Balkanlardaki çatışmalar olduğunun belirtildiği strateji belgesinde zamanında 25 üyesi bulunan birliğin 450 milyondan fazla vatandaşı ile dünya gayri safi milli hâsılasının dörtte birini oluşturduğundan söz edilerek AB'nin zaten kaçınılmaz olarak küresel bir aktör olduğu vurgulanmıştır. Avrupa askeri gücünün Afganistan, Doğu Timur ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde konuşlandırıldığı hatırlatılarak daha iyi bir dünya ve küresel güvenliğinin sağlanması için AB'nin bu tarz sorumluluklar üstlenmeye hazır olması gerektiği vurgulanmıştır.⁴ Aralık 2003'te strateji belgesinin kabul edilmesinden tam bir yıl sonra Aralık 2004'te EUFOR Bosna-Hersek'te konuşlandırılacaktır.

Terörizm, kitle imha silahlarının yaygınlaşması, bölgesel çatışmalar, başarısız devletler ve organize suç örgütleri ana tehdit unsurları olarak yer alırken Avrupa Güvenlik Stratejisi yakın komşularının iyi yönetilmesinin tüm Avrupa'nın çıkarına olduğunu vurgulamış ve AB genişlemesinin birliğin güvenliğini artırırken aynı zamanda çatışma bölgelerine de yaklaştırdığını ifade etmektedir. Bu bağlamda AB'nin görevi de belirlenmiştir:

³ Dayton Anlaşması ile oluşturulan siyasi yapı ile ilgili ayrıntılı bilgi için bakınız: http://www.ohr.int/dpa/default.asp?content_id=380

⁴ Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi, Avrupa Güvenlik Stratejisi, Brüksel, 2003, s. 1. <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf> erişim tarihi (06 Nisan 2011)

“Görevimiz Avrupa Birliği'nin doğusunda ve yakın ilişkiler ve işbirliği içerisinde olduğumuz Akdeniz kıyılarında iyi yönetilen ülkeler bütünlüğünü teşvik etmektir... Genişlemenin yeni bölünme noktaları yaratması çıkarımıza değildir. Biz, Doğu'daki komşularımızın siyasi sorunlarını ele alırken ekonomik ve siyasi işbirliğinin yararlarını buralara ulaştırmak istiyoruz.”⁵

3. Yüksek Temsilci - Bosna-Hersek AB Özel Temsilcisi

Avrupa Birliği'nin Bosna-Hersek'teki rolünün anlaşılması açısından uluslararası toplumun Yüksek Temsilcilik Ofisi ve AB Bosna-Hersek Özel Temsilciliği'nin incelenmesi kaçınılmazdır. Aralık 1995'te imzalanan Genel Çerçeve Anlaşması ile kurulan Yüksek Temsilcilik Ofisi Dayton Anlaşması'nın uygulanmasında en üst yetkili kurumdur. Anlaşmanın uygulanmasını sivil açıdan denetleyen uluslararası bir kurumdur ve partilerin faaliyetlerini kolaylaştırmak, kurumların ve ülkede görevli örgütlerin faaliyetlerinin koordinasyonunu sağlamakla yükümlüdür.⁶ 1995'te uluslararası aktörleri bir araya getirmek amacıyla kurulan Barış Uygulama Komisyonu belgeleri de bu görevleri tekrarlayarak şunları eklemektedir:

- a) Demokrasi ve hukukun üstünlüğünün konsolidasyonu,
- b) İnsan haklarının korunması,
- c) Mültecilerin geri dönüşü,
- d) Tüm Dünya'ya açık serbest piyasa ekonomisini gerçekleştirmek,
- e) Bosna-Hersek'in ekonomik yeniden yapılanması.⁷

1997 Bonn Zirvesi ile verilen yetkiler (Bonn Powers) Ofisi daha da etkin hale getirmiştir. Bu yetkilerle Ofis, Dayton Anlaşmasının uygulanması amacıyla yasa dahi çıkarabilir, anlaşma hükümlerine uymayan Bosnalı devlet görevlilerini görevden alabilir hale gelmiştir.⁸ Barış Uygulama Konseyi tarafından belirlenen ve BMGK tarafından onanması gereken Yüksek Temsilci 2002 yılından itibaren AB Özel Temsilcisi sıfatını da taşımaktadır.

4. Bosna-Hersek Polis Misyonu ve Althea Operasyonu

1992-1995 arasında Bosna'da yaşanan kıyım Avrupa Birliği'nin sivil ve askeri açıdan bu tarz kriz noktalarına müdahale açısından eksikliğini açıkça ortaya koymuştur. Barışı sağlamak için BM ve AB girişimleri ile çözüme ulaşmayı amaçlayan Carrington-Cutileiro Planı, Vance-Owen Planı, Owen-Stoltenberg ve Bağlantı Grubu Planı ile yetersiz kalmış ve bir çözüm üretememiştir.⁹ Sonuç olarak

⁵ Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi, Avrupa Güvenlik Stratejisi

⁶ Yüksek Temsilcilik ve AB Özel Temsilciliği Ofisi, Saraybosna, 2007 http://www.ohr.int/ohr-info/gen-info/default.asp?content_id=38519 erişim tarihi (3 Mart 2011)

⁷ İnan Rüma, **Uluslararası Toplum ve Egemenlik: Bosna Hersek Örneği** Cilt 63 no: 1, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 2008, s. 249

⁸ A.g.e. s. 250-251

⁹ Radha Kumar-David Pacheco, **Partition Conflicts and Peace Processes**, http://www.partitionconflicts.com/partitions/regions/balkans/peace_process/05_05_02/#top erişim tarihi (25 Mart 2011)

ABD girişimi ile başarıya ulaşan müzakereler Dayton Barış Anlaşması ile sonlanmış ve daha önce de belirttiğimiz gibi AB'nin Bosna-Hersek'e aktif olarak geri dönüşü ancak 2003 EUPM ve 2004 Althea Operasyonu ile olmuştur.

4.1. Avrupa Birliği Polis Misyonu (EUPM)

EUPM 2003 yılında BM Uluslararası Polis Görev Gücü'nden görevi önce 3 yıllık bir süre için devralmıştır. Bu sürecin sonunda belirli aralıklarla görev süresi uzatılmış ve son olarak 31 Aralık 2011'e kadar görevlendirilmiştir.¹⁰ EUPM'nin görevi Bosna-Hersek Polis Gücü'nü üç ana amaca yönelik olarak denetlemek ve önerilerde bulunmaktır: organize suçlara karşı mücadelede destek olmak, polis reformunu desteklemek ve son olarak polisin hesap verebilirliğini artırmak.¹¹ Avrupa Kıta'sının kalbinde böyle bir görevi devralması AB'nin bölgede ve tüm kıtada güvenlik dağıtan bir aktör olarak belirlediğinin göstergesidir. Zira AB, NATO'nun önce Irak sonra da Afganistan müdahaleleri ile Avrupa Kıta'sında Sovyet tehdidinin yok olması sonucu azalan etkisinden doğan boşluğu doldurmak çabasıdadır. BH Polis Gücü'ne destek olarak EUPM ilk olarak 470 kişiden oluşuyordu. AB'nin o zamanki üyeleri olan 25 devlet, 6 AB üyesi olmayan ancak NATO üyesi olan devlet (Bulgaristan, Kanada, İzlanda, Norveç, Romanya ve Türkiye) ile ne AB ne de NATO üyesi olan 3 devlet (Rusya, İsviçre ve Ukrayna) EUPM'ye katkıda bulunuyordu.¹² Bulduğumuz yıl itibarıyla de 17 600 000 EURO'luk bir bütçe ile AB üyesi ülkeler, Kanada, İsviçre ve Türkiye'nin katkılarıyla 121 uluslararası personel Bosna-Hersek'te faaliyet göstermektedir. Bu uluslararası güce 154 yerel personel de Ocak 2011 itibarıyla dâhil edilmiştir.¹³ AB Dışişleri ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi Javier Solana EUPM'nin açılış konuşmasında, Saraybosna'da amaçlarını şöyle ifade etmiştir:

"EUPM'nin görevi Bosna hükümeti ve polisi yetkililerini bu yapı içerisinde desteklemektir. Demokratik ve profesyonel polis gücü için bu yapı sürdürülebilir olmak zorundadır. Sürdürülebilirlik, tüm Bosna vatandaşlarına güvenli ve istikrarlı bir çevre sağlamak açısından hayati önem taşımaktadır. Barış ve istikrar içerisindeki bir Bosna bizim ilk ortak amacımızdır. Barış şartlarının uygulanması hukukun üstünlüğünü gerektirir. Bosna-Hersek'in geleceği de. Bu da ikinci ortak amacımızdır. EUPM'nin temsil ettiği üçüncü müşterek amacımız da AB'nin gelişmeye devam eden dış kimliğidir."¹⁴

4.2. Althea Operasyonu (EUFOR in BH)

Şüphesiz ki Balkanlarda yaşanan krizler AB'nin Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası'nı oluşturmasında en önemli etkenlerdendir. Bunun bir

¹⁰ Bosna-Hersek Avrupa Birliği Polis Misyonu, EUPM Overview, <http://www.eupm.org/Overview.aspx> erişim tarihi (5 Nisan 2011)

¹¹ Bosna-Hersek Avrupa Birliği Polis Misyonu, EUPM Overview

¹² EU-Led Operations Within the Framework of ESDP, ESDP Online Courses of International Relations and Security Network (ETH Zurich), 12 Ocak 2006 <http://www.esdp-course.ethz.ch/access/start/index.cfm> erişim tarihi (27 Mart 2011)

¹³ Avrupa Birliği Konseyi, Factsheet on the European Police Mission in Bosnia and Herzegovina (EUPM), 06.01.2011 <http://www.consilium.europa.eu/showpage.aspx?id=591&lang=EN> erişim tarihi (31 March 2011)

¹⁴ Javier Solana, Bosna-Hersek AB Polis Misyonu Açılış Töreni Konuşması, Saraybosna, Ocak 2003 : http://www.ena.lu/speech_javier_solana_opening_ceremony_police_mission_bosnia_herzegovina_sarajevo_january_2003-2-10492 erişim tarihi (04 Nisan 2011)

göstergesi EUPM'nin AB'nin yukarıda bahsettiğimiz özelliklerdeki ilk üstlendiği görev olmasıdır. Aynı doğrultuda Makedonya'da gerçekleştirilen Operation Concordia'dan sonra ikinci AB askeri varlığı da BM Güvenlik Konseyi tarafından yetkilendirilen ve son olarak da Kasım 2011'e kadar görev süresi uzatılan Operation Althea ile Bosna-Hersek'te olmuştur.

Balkanların geleceğinin AB içerisinde olduğunun vurgulandığı 2003 Selanik Deklarasyonu sonrasında AB'nin öncülük ettiği Operasyon Althea Aralık 2004 itibariyle göreve başlamış ve AB'nin Bosna-Hersek'e verdiği taahhüdün de göstergesi olmuştur. BMGK 1575 sayılı kararıyla yetkilendirilen EUFOR, 70 000 asker ile Çad ve Kongo sonrasında AB'nin en büyük askeri operasyonudur. Operasyon Althea, Aralık 2002'de imzalanan ve AB'ye NATO planlama ve lojistik desteğinden yararlanma imkanı veren Berlin Anlaşması'ndan yararlanmıştır.¹⁵ Bu operasyon aynı zamanda AB Ortak Dışişleri ve Güvelik Politikası'nın bir unsurudur. Uluslararası toplumun Bosna-Hersek temsilcisi ve AB Özel Temsilcisi Paddy Ashdown bu durumu sözlerinde şöyle açıklamıştır:

“Bu, Ortak Avrupa Dışişleri ve Güvenlik Politikası'nın gerçekleştiği en önemli olaydır. Başarılı olmak zorundadır; çünkü politikamızın geri kalanı buna dayanmaktadır. Savunma kapasitemizin yeterliliğini, asker gönderebildiğimizi, güvenlik ile ilgili olaylarla başa çıkabilecek komuta ve karar alma süreçlerini işletebildiğimizi göstermek zorundayız. Gelecek, buradaki başarımıza bağlıdır.”¹⁶

Operasyon Althea 22 AB üyesi devlet, AB üyesi olmayan ve Türkiye'yi de içeren diğer 11 ülkenin katkılarıyla oluşturulan EUFOR kuvvetlerinden oluşmaktadır.¹⁷ EUFOR Bosna-Hersek web sitesinde EUFOR'un görevi istikrarlı, geçerli, barışa dayalı ve çok etnikli bir BH yaratmak olarak tanımlanıyor. Kurumları bu temeller üzerine inşa edilen BH'in komşularıyla işbirliği içerisinde olacağı ve geri dönülemez bir şekilde AB üyeliği rayına girmiş olacağı öngörülmektedir.¹⁸

EUFOR'un Bosna-Hersek'teki varlığı 2003 Selanik Zirvesi Deklarasyonu ile Balkanların geleceğinin AB içerisinde olduğu ilan edildiği düşünülünce daha anlamlı hale gelmektedir. EUFOR'un BH'teki amacı istikrarlı bir demokrasiye katkıda bulunacak güvenli bir ortam oluşturmaktadır. Bu hedefler aynı zamanda Ortaklık ve İstikrar Anlaşmaları ile somutlaşan Batı Balkanların AB ile entegrasyonu sürecine de katkıda bulunmakta ve aday veya potansiyel aday ülkelerin faaliyetlerini bu yönde hızlandırmalarına katkıda bulunmaktadır.

5. Sonuç

AB Balkanlarda yaşanan trajedilerin de bir sonucu olarak 1996 yılı itibariyle bölgesel bir yaklaşım anlayışı ile bölge ülkeleri ile ilişki içerisine girmiştir. Bu yaklaşımın amacı Dayton Anlaşması'nın bölge için barışın simgesi olarak

¹⁵ Nick Hawton, EU troops prepare for Bosnia swap, 23 Ekim 2004 : <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3944191.stm> erişim tarihi (3 Nisan 2011)

¹⁶ Hawton, EU troops prepare for Bosnia swap

¹⁷ Rory Keane, EUFOR Mission for Bosnia by the End of 2004 “European Security Review” : Pınar Yürür, “Uluslararası toplumun Bosna-Hersek'i yeniden yapılandırma süreci ve modeli” Ankara, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007, s. 111-113, (Yayınlanmamış Doktora Tezi)

¹⁸ European Union Police Mission in BiH, “EUPM Overview” <http://www.eupm.org/Overview.aspx> erişim tarihi (5 Nisan 2011)

yerleşmesini sağlamak ve ekonomik kalkınma ile siyasi istikrarı sağlamaktır. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi ekonomik kalkınmanın ve yeniden yapılanmanın sağlanması ile amaçlanan ülkede istikrarı sağlayarak yabancı yatırımcının da güven duyacağı bir ortam yaratmak ve organize suçlar, kaçak göçler ve etnik çatışmaların tekrarlanması ihtimalinin böylece üstesinden gelmektir.¹⁹ Bölge ülkeleriyle bir bir imzalanan İstikrar ve İşbirliği Anlaşmaları da bu hedefin açık göstergesidir ve Bosna-Hersek ile de 2008 yılında imzalanmıştır. Bu sayede Bosna-Hersek AB ile ilişkilerini sürdürme ve geliştirme imkânı bulmuştur. CARDS Programı (Community assistance for the countries of South-Eastern Europe) ile bölge ülkelerine sağlanan 6 milyar dolarlık yardımdan Bosna-Hersek de faydalanmış ve yukarıda belirlenen amaçlar çerçevesinde kullanılmıştır.²⁰ 2002-2006 dönemi için de toplam CARDS Programı bütçesi 4.65 Milyar EURO olarak gerçekleşmiş ve sınırların ortak kontrolü, idari kapasitenin artırılması, demokratik istikrarın artırılması ve bölgenin enerji, ulaşım ve Avrupa ağına bağlantıyı sağlayacak çevresel altyapının oluşturulması amaçları doğrultusunda kullanılmıştır.²¹ Son günlerde yaşanan bazı gelişmeler de AB'nin Balkanlar üzerinde oynadığı rolü ortaya koymaktadır. Her ne kadar Bosna-Hersek'in vize muafiyeti geçte bırakılmış ve eleştirilere sebep olmuş olsa da 2009'da Sırbistan, Karadağ ve Makedonya'dan sonra Arnavutluk ve Bosna-Hersek de AB'den vize muafiyeti aldı. 2003 Selanik Zirvesi ile geleceklerinin AB içerisinde olduğu ilan edilen ülkelerin AB ile ilişkilerindeki bu gelişmeler üyelik perspektifi olan bu ülkelerin entegrasyonunu ve ekonomik ve siyasi istikrarını olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir.

¹⁹ Emine Akçadağ, Balkanların Güvenliğinde AB ve Türkiye Etkisi, **BİLGESAM**, Ocak 2011
http://www.bilgesam.org/tr/index.php?option=com_content&view=article&id=936:balkanlarn-guevenliinde-ab-ve-tuerkiye-etkisi&catid=95:analizler-balkanlar&Itemid=143 erişim tarihi (30 Mart 2011)

²⁰ EU Legislation Summaries,
http://europa.eu/legislation_summaries/enlargement/western_balkans/r18002_en.htm erişim tarihi (14 Mart 2011)

²¹ EU Legislation Summaries